

บทที่ 6

บทสรุป

ในการศึกษาพุทธปรัชญา เรื่องกรรม พุทธปรัชญา เรื่องกรรมในวรรณกรรมไทย ยุคก่อนนวนิยาย-พ.ศ. 2515 อิทธิพลของพุทธคำสอนที่มีผลกระทบต่องานเขียนนวนิยาย ของกฤษณา อโศกสิน เพื่อเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์พุทธปรัชญา เรื่องกรรมในนวนิยาย ของกฤษณา อโศกสิน รวม 5 เรื่อง พบว่า พุทธปรัชญา เรื่องกรรมสามารถใช้อธิบาย เรื่องสภาพความเป็นอยู่และความแตกต่างกันของชีวิตคนเราได้เป็นอย่างดี กรรมเป็น หลักกรรมที่สืบเนื่องจากปฏิจลลัมพบาท ถือว่าทุกสิ่งทุกอย่างเกิดขึ้นได้เพราะมีเหตุปัจจัย ที่ทำให้เกิด เมื่อเปลี่ยนแปลงหรือแตกดับก็เพราะมีเหตุปัจจัยที่ทำให้เป็นเช่นนั้น กรรมเป็นเพียงส่วนหนึ่งในกระบวนการแห่งปฏิจลลัมพบาท ซึ่งเห็นได้ชัดเมื่อแยกส่วน ในกระบวนการนั้นออกเป็น 3 วัฏฏะ คือ กิเลส กรรม วิบาก หลักปฏิจลลัมพบาท แสดงถึงกระบวนการกระทำกรรมและการให้ผลของกรรมตั้งแต่กิเลสที่เป็นเหตุให้เกิด กรรมจนกระทั่งถึงวิบากอันเป็นผลที่จะได้รับ เมื่อเข้าใจปฏิจลลัมพบาทดีแล้วก็เห็น อันเข้าใจหลักกรรมชัดเจนไปด้วย อาจกล่าวได้ว่าการกระทำของมนุษย์มี อวิชชา ตัณหา อุปาทาน เป็นสาเหตุและเมื่อกระทำกรรมลงไป ย่อมก่อให้เกิดวิบากตามมา มนุษย์จึงควรควบคุมกิเลสให้เป็นไปในฝ่ายดี เพื่อที่จะนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

กรรม ตามหลักคำสอนของพุทธคำสอนแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ประเภท คือ กุศลกรรม(กรรมดี) และอกุศลกรรม (กรรมชั่ว) ทั้งสองประเภทนี้ ยังสามารถแบ่งออกเป็นประเภทย่อย ๆ คือ กรรมดำ กรรมขาว กรรมทั้งดำทั้งขาว กรรมไม่ดำไม่ขาว หรือแบ่งออกเป็น กรรมที่ให้ผลตามคราว กรรมให้ผลตามลำดับ กรรมให้ผลตามกิจ เรียกว่ากรรม 12 นั้นเอง ซึ่งเป็นเพียงการแบ่งโดยอาศัยธรรมชาติ จึงเป็นเพียงบทขยายแห่งกุศลกรรม และอกุศลกรรมเท่านั้น เพื่อชี้ให้เห็นว่าเมื่อบุคคล กระทำกรรม ไม่ว่าจะ เป็นกุศลกรรมหรืออกุศลกรรมก็ตามจะต้อง ได้รับผลที่ได้กระทำลงไป

อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังพุทธพจน์ที่ว่า "บุคคลหว่านพืชเช่นใด ย่อมได้ผลเช่นนั้น ผู้ทำกรรมดีจะได้รับผลดี ผู้ทำกรรมชั่วจะได้รับผลชั่ว"¹

พุทธปรัชญา เรื่องกรรมมักจะปรากฏในวรรณกรรมไทยทุกยุคทุกสมัย จากการศึกษาพุทธปรัชญาในวรรณกรรมไทยตั้งแต่ยุคก่อนนวนิยาย-พ.ศ. 2515 พบว่าการนำพุทธปรัชญา เรื่องกรรมมาใช้ในวรรณกรรมไทยมีพัฒนาการในด้านการนำเสนอ ดังนี้คือ ในระยะแรกของยุคนวนิยาย จะเป็นการเล่นในรูปแบบวรรณกรรมคำสั้นๆ เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวในสมัยพุทธกาลและพุทธประวัติ ต่อมา เริ่มนำเสนอในรูปแบบนิยายพื้นบ้าน บทร้อยกรองต่างๆ จนกระทั่งถึงยุคนวนิยาย ในช่วงแรกยังเป็นการนำเสนอในรูปแบบนิยายอิงหลักธรรมะ ต่อมาได้พัฒนาการเปลี่ยนแปลงการนำเสนอในรูปแบบของนวนิยายชีวิตซึ่งเป็นรูปแบบของวรรณกรรมที่ได้รับความนิยมกันอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน

ในฐานะครอบครัวชาวพุทธ กฤษฎา อโศกสิน มีความเชื่อฝังใจเรื่องกรรมเป็นอย่างมาก กฤษฎา อโศกสิน เชื่อกฎแห่งกรรมในลักษณะที่ว่า การทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว แต่วาระที่กรรมดีและกรรมชั่วจะส่งผลไม่ตายตัว ขึ้นอยู่กับกำลังของกรรม กฤษฎา อโศกสิน มีความเชื่อในเรื่องกรรมเก่า เห็นว่ากรรมเก่า มีอิทธิพลต่อชีวิตมนุษย์ แต่เน้นความสำคัญของกรรมปัจจุบันมากกว่านั้นก็คือกรรมปัจจุบัน มีอิทธิพลเหนือกรรมเก่าอย่างสิ้นเชิง ในบางครั้งการเขียนนวนิยายมีความยุ่งยากในเรื่องความลุ่มลึกของเรื่อง มีข้อขัดข้องเกี่ยวกับการนำเสนอกฎแห่งกรรม เพราะเหตุว่านวนิยายเป็นเรื่องราวในช่วงระยะเวลาหนึ่งของชีวิตที่ผู้แต่งหยิบยกมาเล่น ทำให้พบว่าในวาระที่นวนิยายดำเนินเรื่องไปนั้นกรรมอาจจะยังไม่ส่งผล และอาจจะไม่ได้ส่งผลทางตรงแต่ส่งผลทางอ้อม การดำเนินเรื่องของนวนิยายของ กฤษฎา อโศกสิน มักจะดำเนินเรื่องอยู่ภายใต้กฎแห่งกรรมที่ว่า ใครทำดีย่อมได้ดี ใครทำชั่วย่อมได้ชั่ว โดยที่ความชั่ว เรื่องกฎแห่งกรรมนี้ฝังรากลึกอยู่ในจิตใจของเธอ เป็นเหตุให้ความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรมนี้พุ่งไหลออกมาโดยไม่รู้รู้สึกตัว

¹ ส.ส. 15/903/316-317.

จากการตรวจสอบการนำเสนอบุคคลปรัชญา เรื่องกรรมในนวนิยาย 5 เรื่อง
ของกฤษฎา อโศกสิน ได้แก่ บาปสลาย เรียมมนุษย์ น้ำเข่าทราย เมียหลวง
ถนนสายเล่นหา พบว่า มีลักษณะพอสรุปได้ดังนี้

1. กฤษฎา อโศกสิน เชื่อว่า กิเลสตัณหา เป็นบ่อเกิดแห่งกรรมและ
วิบาก
2. กฤษฎา อโศกสิน มีความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรมไปในแนวทางเดียวกัน
ทั้ง 5 เรื่อง กล่าวคือ เชื่อว่าการทำดียอมได้ดี การทำชั่วยอมได้ชั่ว จะแตกต่างกัน
ก็ตรงที่ วิบาก ซึ่งแบ่งออกเป็น

2.1 วิบากกรรมที่เกิดขึ้นโดยตรงกับผู้กระทำกรรม (ผลทางอ้อม) ส่วนมากจะเป็น
วิบากกรรมที่มีผลกระทบกระเทือนจิตใจตัวละคร ซึ่งจะปรากฏในนวนิยายทั้ง 5 เรื่อง
แต่เรื่องที่เห็นได้อย่างชัดที่สุดก็คือเรื่อง ถนนสายเล่นหา ดังจะเห็นได้จาก มโนธรรมที่
คอยรบกวนมุลอยู่เสมอตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง

2.2 วิบากกรรมซึ่งเกิดขึ้นกับตัวละครอื่นที่มีความสัมพันธ์กับตัวละคร
ผู้ซึ่งเป็นผู้กระทำกรรมนั้น (ผลทางอ้อม) ตัวอย่างเช่น การกระทำกรรมชั่วของพ่อแม่
อาจส่งผลไปยังลูกหลานได้ กฤษฎา อโศกสินมักจะดำเนินเรื่องให้ตัวละครได้รับ
วิบากกรรมทางอ้อมมากกว่าทางตรง เพราะว่าช่วงระยะเวลาที่การนำเสนอนวนิยาย
แต่ละเรื่องเป็นเพียงช่วงระยะเวลาสั้น ๆ ช่วงหนึ่งเท่านั้น กรรมไม่มีโอกาสที่จะ
ส่งผลทางตรงได้เพื่อความสมจริง กฤษฎา อโศกสินจึงกำหนดให้ ตัวละครที่เกี่ยวข้อง
กับผู้กระทำกรรมนั้น เป็นผู้รับวิบาก จะพบได้จากนวนิยายเรื่องบาปสลาย กล่าวคือ
เยาวนุช ต้องประสบอุบัติเหตุเนื่องมาจากแอบได้ยินบิดามารดามีปากเสียงกัน เยาวนุช
น้อยใจบิดาที่แบ่งปันความรักไปให้หญิงอื่นที่ไม่ใช่มารดาของตน

เรื่อง เรียมมนุษย์ ทิมพรสแอบสักลอบได้เสียกับชายพรจนกระทั่งตั้งครภักขึ้นมา
และชายพรกลายเป็นเด็กที่มีปัญหา สร้างความเดือดร้อนไม่มีที่สิ้นสุด มีสาเหตุมาจากการขาด
ความรัก ความอบอุ่นจากบิดามารดาซึ่งปล่อยให้กิเลสตัณหาเข้าครอบงำจิตใจ ละทิ้งครอบครัว
ไม่สนใจอบรมดูแลบุตร

จากตัวอย่างข้างต้น ในนวนิยายเรื่องบาปสลาย และเรื่อมนุษย์ จะเห็นได้ว่าการล้างผลของกรรม หรือที่เรียกว่า วิชาะนั้น มีลักษณะซ้อนกันอยู่ชั้นหนึ่ง คือ การที่พ่อแม่ก่อกรรมขึ้น ทำให้ได้รับวิชา คือ ครอบครัวแตกร้าง ขาดความสงบสุข ซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์แก่ผู้ประกอบกรรม และการที่สมาชิกในครอบครัวต้องมีส่วนได้รับวิชาด้วยนั้น ทางพุทธศาสนาถือว่าเป็นวิชา (กรรมเก่า) ของตัวเขาเองด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย